

SYSTEMFALEN — Hoe de RvdK en Jeugdzorg elk gezin vogelvrij maken

Dit document is samengesteld op basis van publiek beschikbare bronnen: parlementaire enquêterapporten, wetenschappelijke publicaties, rechterlijke uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, brandbrieven van advocatenverenigingen, inspectierapporten en statistieken van het CBS en het NJi.

De AI-dialogen in het laatste deel zijn onbewerkt overgenomen en vormen de directe aanleiding voor dit document. De spelling in de menselijke bijdragen is gecorrigeerd; de inhoud is volledig intact gelaten.

Dit document bevat geen juridisch advies. Het beoogt transparantie te bevorderen over een onderwerp dat te lang achter gesloten deuren is gebleven. Eerste editie, 2026.

Inhoudsopgave

Voorwoord

Hoofdstuk 1 — Hoe het systeem werkt

Hoofdstuk 2 — Financiële prikkels: de jeugdzorg als industrie

Hoofdstuk 3 — Doorlooptijden en bureaucratische vertragingen

Hoofdstuk 4 — Dit kan iedereen overkomen

Hoofdstuk 5 — Wat het doet met ouders: gezinnen die kapotgaan

Hoofdstuk 6 — De impact op kinderen: vernieling van levens

Hoofdstuk 7 — De rechter als stempelautomaat

Hoofdstuk 8 — Hoe werkt men hier zonder schuld te voelen?

Hoofdstuk 9 — Worden kinderen daadwerkelijk beschermd?

Hoofdstuk 10 — Gedocumenteerde zaken

Hoofdstuk 11 — Objectieve ethische analyse

Hoofdstuk 12 — Ideeën voor verbetering

Hoofdstuk 13 — De internationale vergelijking

Hoofdstuk 14 — Stemmen van gedupeerden

Hoofdstuk 15 — Het leven na de jeugdzorg

Hoofdstuk 16 — De politiek: waarom verandert er niets?

Hoofdstuk 17 — Media, bewustwording en de kracht van vastleggen

Hoofdstuk 18 — Samenvatting en conclusies

Hoofdstuk 19 — Vechtscheidingen en ouderverstoting

Hoofdstuk 20 — De moederschapsnorm: hoe het systeem vaders benadeelt

Naschrift

Bijlage — Ongecensureerde AI-dialogen (Gemini)

Bronnenlijst

Voorwoord

Dit boekje is ontstaan uit een gesprek. Niet uit een academische instelling, niet uit een persbureau, niet uit een politiek debat — maar uit een nachtelijk gesprek met een AI, waarin iemand zijn onbegrip uitte over een systeem dat iedereen lijkt te kennen, maar waar niemand iets aan doet.

Het systeem heet de Raad voor de Kinderbescherming. Het belooft kinderen te beschermen. Maar de feiten vertellen een ander verhaal.

Dit document combineert twee bronnen: een eerder samengesteld analyserapport over de RvdK — met wetenschappelijke bronnen, gedocumenteerde zaken en een ethische beoordeling — en de ongecensureerde dialogen die aan de basis liggen van die analyse. Samen vormen ze een beeld van een systeem dat te lang buiten het daglicht is gebleven.

De kernboodschap is eenvoudig maar ongemakkelijk: het Nederlandse jeugdbeschermingssysteem, in zijn huidige vorm, beschadigt te veel kinderen en te veel gezinnen. Dat is geen mening. Dat is wat de data zeggen.

Dit boekje is bedoeld voor iedereen die denkt: "Dit overkomt mij niet." Want dat is precies wat de mensen dachten die het nu wél overkomt.

Het is ook bedoeld als document van vastlegging. Soms is de eerste stap naar verandering simpelweg het opschrijven van wat iedereen al weet, zodat het niet meer ontkend kan worden.

Hoe het systeem werkt

De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) is een rijksorganisatie die valt onder het Ministerie van Justitie en Veiligheid. De wettelijke taak is helder: de rechter adviseren in zaken waarbij de veiligheid of ontwikkeling van een kind in het geding is. In de praktijk heeft de RvdK de facto de beslissende macht in kinderschermingszaken — niet de rechter, niet de ouders, en zeker niet het kind.

Om te begrijpen waarom het systeem zo werkt als het werkt, is het nodig om de hele keten van ingrijpen te kennen: van de eerste melding tot de rechtszaak, van de Ondertoezichtstelling tot de Uithuisplaatsing, van het raadsonderzoek tot de perspectiefdiscussie. Elk onderdeel van die keten versterkt het volgende. Er zijn geen echte checks and balances die het geheel kunnen terugdraaien.

De keten van ingrijpen

Het traject begint doorgaans bij Veilig Thuis — het voormalige AMK, Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Een melding kan komen van een school, huisarts, buurvrouw of een anonieme beller. Als Veilig Thuis een "vermoeden van onveiligheid" vaststelt, volgt inschakeling van de Jeugdbescherming of de RvdK. Een raadsonderzoeker — doorgaans een hbo-opgeleide medewerker met een zwaar caseload en hoge werkdruk — formuleert in enkele gesprekken een advies. Dat advies gaat naar de kinderrechter, die in de overgrote meerderheid van gevallen het advies overneemt.

De wettelijke grondslag: bewust vaag

De Ondertoezichtstelling (OTS) kan al worden opgelegd bij een "ernstige bedreiging van de ontwikkeling van een kind." Die term is niet scherp gedefinieerd in de wet — de interpretatie ligt feitelijk bij de RvdK. Bij een Uithuisplaatsing (UHP) is de lat formeel hoger, maar rechters volgen ook hier vrijwel altijd het advies van de Raad.

"De wettelijke grondslag voor ingrijpen is bewust ruim geformuleerd. Omdat "zorgen" niet objectief te meten zijn, kan een rechter bijna elk advies van de Raad overnemen zonder juridisch een fout te maken."

Bron: Prof. mr. M.J.C. Koens & mr. A.P.M.J. Vonken, Personen- en Familierecht, Kluwer 2020; Rapport Rechtsstatelijkheid in de jeugdbescherming, UU 2021.

De definitie van "zorg": een open deur voor ingrijpen

De Jeugdwet 2015 hanteert bewust brede definities. Een "ernstige bedreiging van de ontwikkeling" is genoeg voor een OTS. Maar wat is een "ernstige bedreiging"? Armoede? Een vechtscheiding? Een ouder met een psychiatrische voorgeschiedenis? De wet geeft geen uitsluitsel. De definitie wordt in elke zaak opnieuw ingevuld door dezelfde organisatie die er baat bij heeft om te concluderen dat ingrijpen noodzakelijk is.

Dat is geen toeval. Brede wettelijke definities geven de uitvoerende organisatie maximale discretionaire ruimte. Die ruimte zou gepaard moeten gaan met maximale controle. Het tegendeel is het geval.

De omkering van de bewijslast

In het strafrecht geldt de onschuldpresumptie: je bent onschuldig totdat het tegendeel bewezen is. In het familierecht werkt het andersom. Als de RvdK "zorgen" heeft, mag er worden ingegrepen — en het is aan de ouder om te bewijzen dat die zorgen onterecht zijn. Dat is een fundamentele omkering van de bewijslast die in een democratische rechtsstaat eigenlijk niet zou mogen bestaan.

Een ouder die kritiek heeft op het rapport van de RvdK, ziet die kritiek vervolgens genoteerd als "gebrek aan reflectievermogen" of "niet meewerken aan de hulpverlening." Het is een cirkelredenering waar je juridisch nauwelijks uitkomt. Kritiek op het systeem wordt bewijs dat het systeem gelijk heeft.

Veilig Thuis: de poort die nooit de andere kant opgaat

Veilig Thuis verwerkte in 2022 meer dan 130.000 meldingen. Een groot deel resulteert in een vervolgtraject. Wat nauwelijks wordt bijgehouden: hoeveel meldingen zijn achteraf onterecht gebleken? Er is geen verplichte terugkoppeling

naar de melder als een melding onterecht blijkt. De poort gaat makkelijk open, maar er is geen mechanisme om te controleren of dat terecht was.

De anonieme melder: macht zonder verantwoordelijkheid

Iedereen kan anoniem een melding doen bij Veilig Thuis. Dat klinkt beschermend — voor het kind. Maar het creëert ook een systeem waarbij burens, ex-partners of anderen een gezin in het vizier van de jeugdbescherming kunnen brengen zonder enige verantwoordelijkheid te dragen voor de gevolgen. Een valse melding door een kwaadwillige ex-partner kan een onderzoek in gang zetten dat maanden duurt en een gezin financieel en emotioneel ruïneert. De melder hoeft hiervan geen gevolgen te ondervinden.

Dit anonimiteitsrecht is bedoeld om drempels voor melden te verlagen bij ernstige mishandeling. In de praktijk heeft het ook een bijwerking: het maakt misbruik van het meldingssysteem eenvoudig en consequenteloos.

De GI: gecertificeerd, maar door wie gecontroleerd?

Gecertificeerde Instellingen (GI's) voeren de Ondertoezichtstellingen en gezinsvoogdij uit. Ze worden gecertificeerd door het Keurmerkinstituut op basis van normen die de instellingen zelf mede hebben helpen opstellen. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) houdt toezicht, maar beschikt over onvoldoende personeel voor meer dan steekproefsgewijze controles. In de praktijk controleren GI's zichzelf, rapporteren ze over zichzelf en worden ze zelden extern getoetst op de kwaliteit van hun inhoudelijke besluiten.

Copy-paste rapporten: hoe fouten zich verspreiden

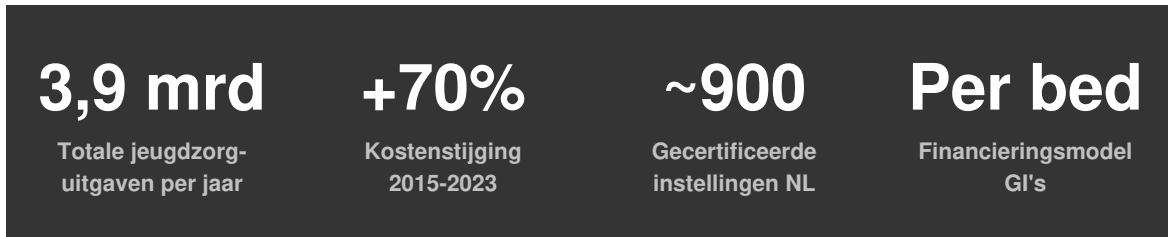
Raadsonderzoekers werken onder enorme tijdsdruk. Een caseload van twintig tot dertig actieve zaken is niet ongewoon. Rapporten worden in de praktijk grotendeels samengesteld uit fragmenten van eerdere dossiers, aangevuld met notities van enkele gesprekken. Als er ooit een foutieve aanname over een ouder is gedaan — "moeder is emotioneel instabiel" naar aanleiding van één huilbui bij een zitting — reist die zin als voldongen feit mee door elk volgend rapport.

Er is geen protocol voor het periodiek toetsen van eerdere aannames. Er is geen verplichting om eerdere conclusies opnieuw te onderbouwen. De "papieren werkelijkheid" van het dossier wordt steeds dichter, steeds onomkeerbaarder, terwijl de werkelijke werkelijkheid van het gezin niets van doen hoeft te hebben met wat erin staat.

Bronnen: Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Staat van de jeugdhulp 2023; Keurmerkinstituut, Certificatieschema Jeugdbescherming 2022.

Financiële prikkels: de jeugdzorg als industrie

De jeugdzorg in Nederland is een miljardensector. In 2023 gaven gemeenten gezamenlijk bijna 3,9 miljard euro uit aan jeugdhulp — een stijging van meer dan 70 procent ten opzichte van 2015, het jaar van de decentralisatie. Dat geld gaat grotendeels naar gecertificeerde instellingen die Ondertoezichtstellingen uitvoeren en kinderen plaatsen.

De sector beschikt over invloedrijke lobbyorganisaties, heeft directe toegang tot het ministerie, en is betrokken bij het formuleren van het beleid waarop zij zelf wordt gecontroleerd. In normale markten heet dit een conflicterend belang. In de jeugdzorg heet het "sectoroverleg".

Het perverse financieringsmodel

Het meest problematische aspect van de financiering is de structuur: instellingen worden betaald per bezet bed, per dag, per geplaatst kind. Een leeg bed kost geld. Dat creëert een structurele — zij het vaak onbewuste — prikkel om kinderen in het systeem te houden in plaats van ze zo snel mogelijk terug naar huis te sturen.

Gecertificeerde instellingen zijn juridisch stichtingen — ze opereren "zonder winstoogmerk" — maar dat neemt niet weg dat hun voortbestaan, de salarissen van hun medewerkers en de continuïteit van hun organisatie afhankelijk zijn van een voortdurende instroom van kinderen. Hereniging met de ouders is bedrijfseconomisch ongunstig. Dat is geen aanklacht tegen individuen. Het is de onvermijdelijke logica van een verkeerd ingericht financieel systeem.